

VATTENSAMLING 2012

Möre Hotell i Torsås kommun den 1 juni 2012.

Minnesanteckningar

Moment 3 – Föreläsare Per-Erik Larsson (Södra)

Små åtgärder i din skog ger renare vatten. Arbetet med Skogens vatten.

Minnesanteckningarna nedan är kommentarer och ev. förtydliganden till de illustrerade och informativa Power Point presentationer som Per-Erik L använder sig utav är hämtade som bilder från boken ”Skogens vatten”.

Per-Erik L ställer frågan till auditoriet ”Vad kan man göra i skogslandet”?

Per-Erik L informerar om att Södra är en medlemsorganisation som utgörs av 50 000 skogsägare som är skogsproducenter i hela Götaland. Ca 50 % av alla skogsägare in det geografiska området tillhör Södra. Inom koncernen bedrivs skogsbruk, produceras pappersmassa, sågade trävaror, interiörprodukter, bioenergi mm.

Per-Erik L sammanfattar sin presentation i tre huvudpunkter som är...

- Vattenvård för ett rikt skogslandskap.
- ”Skogens vatten” är en bok, en kampanj, en vilja, ett verktyg utifrån skogspolitiska krav, samhällets krav och producenternas krav för att leva upp till samt arbeta och verka på ett aktivt sätt inom ämnesområdet ”skog och vatten”.
- Blå målklasser är en indelningsgrund och innebär att vattendrag värderas och att ambitionen för hänsyn till *vattenmiljön* anges med någon av fyra målklasser.

Vidare berättar Per-Erik L att boken ”Skogens vatten” är ett skogsägarinitiativ av landets fyra skogsägarföreningar Södra, Mellanskog Skogsägarna, Skogsägarna Norrskog samt Norra Skogsägarna. Den är skriven av fyra experter och rikt illustrerad av en person med sikte på målgrupperna skogsägare, entreprenörer, fältpersonal, myndigheter, ideella organisationer, skolor och givetvis allmänhet.

”Skogens vatten” är en handledning för vattenvård för ett rikt skogslandskap med många och olika perspektiv samt kunskaper om vatten och överensstämmer därför väl med det arbete och den information, kommunikation och utbildning som Lyckebyåns Vattenförbund arbetar med och som redovisats av Eva Steiner, Karlskrona kommun under moment 2.

Genom att titta och studera bilderna kan du själv dra slutsatser om i vilka biotoper och habitat som växter, djur, insekter, fåglar och fiskar lever och befinner sig i. Är det t.ex. rikligt med fågel och insekter torde förekomsten av rovfisk vara begränsad.

Boken ”Skogens vatten” ingår i en större utbildningsplan som sträcker sig fram till 2014 och som vänder sig till målgrupperna genom studiecirkel i studieförbundet Vuxenskolan regi.

Av punktmarkeringarna ovan i samband med definitionen ”blå målklassning” används ordet och begreppet *vattenmiljö*. I begreppet vattenmiljö innefattas även en ekologisk funktionell kantzona, vars uppgift är att fungera som energikälla, livsmiljö, klimatanläggning.

På en av Per-Eriks Power Pointpresentationer återfinns ett omgivande lantbruks- och skogsbruks landskap med hyggen som sluttar ner mot den avlånga skön.

Självklart kommer den omgivande miljön att påverka hela sjön. Den fråga som då uppkommer är **vad som bestämmer produktionen** i sjön av primärproducerande plankton, växt- och djurplankton. I presentationen omnämns tre olika typer av sjöar, nämligen näringsrika-, näringsfattiga och brunvattensjöar. De olika sjöarnas kemi, produktion och innehåll kommer att se helt olika ut samt **vad driver energikällan**. Svaret blir givetvis solinstrålningen som strilar ner och in i lövverken samt löven själva som ramlar ner i vattnet.

I sjön återfinns funktionella grupper med olika roller och yrken som har anpassat sig till vad sjön kan ge genom olika anpassningar som fästanordningar, syreupptagning och ”födosök”.

I tredje punktmarkeringen på sidan ovan definieras ”blå målklasser” vars syfte och mål är

- Använda ett redskap för att identifiera och hantera höga naturvärden
- Skapa intresse och öka kunskapen om vatten hos medlemmar/skogsägare, personal och entreprenörer.

Södra har tagit fram en särskild blankett för ”naturvårdsbedömning vatten” där det först görs en bedömning av N=naturvärdet, P=påverkan, K=känslighet och +=plusvärdet. Därefter kan en klassning ske för VG-vattenmiljö med generell vattenhänsyn, VF-vattenmiljö med förstärkt vattenhänsyn, VS-vattenmiljö särskilda vattenvårdsåtgärder och VO-vattenmiljö som lämnas orörd. Beroende på typ av skog, virkesskogen, strövskogen, den skötta naturvårdsskogen respektive den oskötta naturvårdsskogen så erhålls olika poäng som sedan adderas till en bild av hur pass höga naturvärden skogen har.

Följande ”vatten” skall ingå i den ”blå målklassningen” – bäckar som är vattenförande under större delen av året – bäckar som är rätade, t.o.m. kraftigt rätade och som räknas som bäckar. Tegdiken och diken i mossodlingar ingår inte, då de inte finns med på kartan.

Förutom vad som omnämns arbetar Södra vidare för ett rikt skogslandskap genom tydligare fokus på att minimera körskador vid vattenmiljöer genom tydligare och gemensamma rutiner. Härtill kan läggas förbättrad planering av avverkning, användning av markskonare, anpassa däckutrustning, rutiner vid överfarter mm. I slutet av Per-Erik L föreläsning visas 3 bilder i

följd med vackert porlande bäckar i den oskötta naturskogen med självklart höga naturvärden.

Efter Per-Erik L föreläsning lämnar moderator Stellan H ordet fritt för frågor.

Olof J ställer frågan vem som står för all input vad gäller alla kunskaper? Respektive vem har kunskapen för hur detta skall göras? Klassningen görs av planläggaren som har en gedigen erfarenhet och kunskap från skogsbruket. I övrigt sker kunskapsförmedlingen via högskolor om det gäller personlig kompetens och om frågorna rör sig om och kring regelverk så är det jordbruksdepartementet/landsbygdsdepartementet som har det fulla ansvaret.

Leif Lindberg ställer frågan driver Södra några storskaliga projekt för att hålla kvar vattnet uppströms i skogen? Vad gör Södra för att bromsa upp den alltmer snabba avrinningen av vatten från skogsområden uppströms till Kalmarsund och Östersjön till följd av de förändrade klimatförhållandena? Det svar som ges från Per-Erik L är att några sådana storskaliga projekt inte förekommer för att behålla vattnet kvar i skogsmarken, ej heller planeras det för några sådana. Däremot gör de allra flesta skogsägarna lite grand och på så sätt blir resultatet ändå ganska bra. Kunskapen förändras och utvecklas över tid. Dock är alla överens om att det skall finnas rätt mängd vatten i skogen vid rätt tillfälle. Det är Skogsstyrelsen som är tillsynsmyndighet.

Karl-Johan Larsson ställer frågan om det är lämpligt att dämna diken i skogsmark? Svaret blir att många diken är gjorda alldeles i onödan och kan därför läggas igen. Detta bromsar vattnets väg mot kusten och därmed läckaget av humus.

En fråga ställs från auditoriet varför bara ca 50 % av samtliga skogsägare i Götaland tillhör Södra? Per-Erik L svarar att dessa skogsägare tillhör andra skogsföretag, ex. Sveaskog.

Jörgen Johansson hälsar alla, även de personer som inte har någon anknytning till Södra, välkomna till studiecirklar och kurs om Skogens vatten.

Stellan H påminner deltagarna om att vattenhushållning är ett stort problem som bara accentueras med tiden och över årstidscyklerna och kännetecknas av för lite vatten på sommaren och alldeles för mycket vatten under vårvintern. Detta innebär att den mängd vatten och den vattenyta som de vattenlevande djuren har till sitt förfogande minskar, vilket konsekvensmässigt innebär att de blir lättare föremål för predatorer.